Een krijgsmacht die leeft, bouwt aan haar toekomst

* * * Het boven dit editoriaal geplaatste motto, dat door velen zal worden herkend als een variant van het opschrift dat het monument op de Afsluitdijk siert — „Een volk dat leeft, bouwt aan zijn toekomst" — geeft een uitstekende karakterisering van de functie van de thans jubilerende, honderdvijftig jaren jonge, Koninklijke Militaire Academie. Immers, de opleiding van de aldaar gevormde beroepsofficieren van land- en luchtmacht is voor het overgrote deel gericht op de toekomst, en bepaalt mitsdien de gebruikswaarde van het militaire instrument in de komende jaren. Bijgevolg zal de leiding van de krijgsmacht, zich daarvan bewust zijnde, moeten vooropstellen welke toekomstige taken voor de defensieorganisatie kunnen zijn weggelegd en op welke wijze de beroepsofficier zal moeten bijdragen tot de doelmatige vervulling daarvan. Dat vergt derhalve een doordachte toekomstvisie en een beleid op lange termijn, waarin voldoende gelegenheid is tot bijsturen zodra op korte termijn het zicht op komende ontwikkelingen scherper wordt.

Wie de geschiedenis van de KMA doorbladert, zal moeten constateren dat er in heel die historie slechts betrekkelijk weinig aanwijzingen zijn te vinden dat een dergelijk *op de toekomst gericht beleid* bepalend is geweest voor het merendeel van de wijzigingen die zich in de loop der jaren hebben voltrokken in opleiding en vorming enerzijds en in de interne verhoudingen tussen docenten en cadetten anderzijds. Integendeel, maar al te vaak is gebleken dat het *zicht op het verleden* in hoge mate beslissend was voor het vaststellen van de bagage waarmee de jonge beroepsofficier zijn loopbaan zou moeten beginnen. De inhoud van die reisuitrusting — in de regel dan gemotiveerd met argumenten als „. . . in *mijn* tijd . . .", „. . . toen *ik* mijn eerste peloton commandeerde . . ." of „. . . toen *wij* als jonge luitenants begonnen . . ." — bestond veelal uit ervaringen van oudere generaties en promotiejaren, waaruit slechts behoefde te worden geëxtrapoleerd om éven kundig, éven competent, éven *goed* te kunnen worden als de voorgangers die dús de „meerdere" waren. Helaas werd dan maar al te gemakkelijk over het hoofd gezien dat een dergelijke aan het verleden ontleende bagage qualitate qua gewoonlijk meer kansen biedt op het winnen van een voorbije dan een toekomstige oorlog!

Omdat het vorenstaande in een verjaardagstoespraak toch wel wat negatief aandoet, moge ter adstructie in het kort worden samengevat hoe de grote herziening van het onderwijs aan de KMA in 1960 en daarna haar beslag kreeg. Die onderwijsherziening was in zekere zin reeds aangekondigd door lgen M. R. H. Calmeyer, die in zijn toespraak ter gelegenheid van de heropening van de KMA in 1949 onder meer had gezegd „Moge deze Academie een deugdelijke grondslag leggen voor een wetenschappelijk gevormd korps beroepsofficieren . . .". Merkwaardig was evenwel dat de latere besluitvormingsprocedure, leidende tot de reorganisatie die het wetenschappelijke karakter van de studie zou beklemtonen, in feite sterk de indruk wekte zich in een omgekeerde volgorde af te spelen; het had er alle schijn van dat de oplossing — i.c. het onder de wetenschappelijke noemer brengen — reeds vaststond alvorens iemand zich rekenschap had gegeven van aard en omvang van het op te lossen probleem: de toenmalige G-1 van het hoofdkwartier van de Generale Staf bepleitte tegen het einde van 1959 een zodanige verbetering van de KMA dat deze aantrekkelijker zou worden voor dezelfde categorie jongeren die voor een universitaire opleiding zouden willen opteren; ergo, de KMA moest een wetenschappelijk cachet krijgen. Maar op dat ogenblik was er nog géén van de inspecteurs der wapens en dienstvakken die had gevraagd om een wetenschappelijk gevormde beroepsofficier, of die wist wat hij met zo iemand zou moeten aanvangen!

De Gouverneur van de KMA, over het aantrekkelijkheidsprobleem geraadpleegd en gevraagd wat er nodig zou zijn om zijn instituut tot iets werkelijk goeds te maken, antwoordde dat de opleiding daartoe zou moeten worden verlengd met een jaar; maar na de onmiddellijk verkregen instemming

van de Chef van de Generale Staf en de staatssecretaris van defensie duurde het nog enkele maanden eer er van KMA-zijde werd aangegeven op welke wijze die extra tijd zou worden benut: het globale beeld bleek te zijn dat de per vak in den vervolge te besteden uren konden worden verkregen door de urenverdeling uit de vigerende drieen vierjarige programma's te vermenigvuldigen met respectievelijk vier derde en vijf vierde. Aangezien inmiddels de minister reeds aan het parlement had doen weten dat de KMA-opleiding voor wat betreft methodiek en leerstof meer op universitaire leest zou worden geschoeid, en bovendien de adspirantcadetten voor het in aantocht zijnde nieuwe studiejaar al op die basis werden aangenomen, moesten er snel spijkers met koppen worden geslagen: op 31 maart 1960 werd bij ministeriële beschikking de „Commissie van Advies inzake het onderwijs aan de Koninklijke Militaire Academie" ingesteld. Tekenend was het, dat aan enkele van de civiele deskundigen uit de wetenschappelijke wereld eerst moest worden duidelijk gemaakt wat nu precies een beroepsofficier wel was. Mede om die reden bleek het gewenst te beginnen met het formuleren van de *doelstelling* van het instituut waar al honderd twee en dertig jaar lang beroepsofficieren waren gevormd en geschoold. Het is licht te begrijpen dat bij deze omgekeerde besluitvorming, waar immers de oplossing reeds bekend was alvorens het probleem werd gedefinieerd en geanalyseerd, de kans aanwezig was dat accenten zouden worden gelegd waar zij niet behoorden, dan wel zouden komen te ontbreken op plaatsen waar zij eigenlijk geboden waren. Zonder dan ook de toenmalige Commissie van Advies te willen tekort doen in waardering voor de objectiviteit van haar leden of voor de kwaliteit van hun bijdragen in de onderwijsherziening, moet toch worden geconstateerd dat uiteindelijk uit de gevolgde procedure is voortgevloeid dat de balans onmiskenbaar is doorgeslagen naar de kant van de civiele wetenschappen; een verschuiving *uit* het begeerde evenwicht die niet gemakkelijk redresseerbaar blijkt, ook al omdat moet worden betwijfeld of er nu na al die jaren al eens nauwkeurig is bepaald wélke wetenschappen onontbeerlijk zijn voor een goede functievervulling van de verschillende typen officieren die de krijgsmacht behoeft.

Zoals reeds in de aanhef dezes opgemerkt, moet worden vooropgesteld in welke toekomstige taken van de krijgsmacht de jonge officier een aandeel zal moeten leveren. Dat betekent, dat de *gebruiker* van die officieren aan de *opleider* zal moeten aangeven hoe hij zich, passende in zijn toekomstvisie, het produkt van de KMA wenst, en níét omgekeerd: de te stellen eisen moeten worden geformuleerd door de autoriteit die dat produkt zal afnemen, níét door de leverancier. Het is goed als daarbij wordt bedacht dat de cadet die thans als jongstejaars in opleiding is, mogelijk kan behoren tot de geboortejaargang 1959. Dat impliceert dat hij — gerekend naar de huidige normen — met leeftijdsontslag zal gaan in het jaar 2014, niet minder dan veertien jaren na het magische jaar 2000 dat voor velen synoniem is met science fiction. Echter, dat neemt niet weg dat van hem mag worden verwacht dat hij een maximale produktie levert in zijn eindrang, en in de alsdan door hem beklede eindfunctie, in de periode van — om de gedachten te bepalen — 2009 tot 2014! En de voor die prestatie benodigde hoedanigheden behoren, althans in essentie, thans door de KMA in 's mans bagage te worden meegegeven. Op grond daarvan móét de KMA zich wel bezighouden met des bevelhebbers toekomstvisie, met de *science fiction waaruit de fiction is weggeschrapt*. Immers, het gaat niet om de voorbereiding op wat inmiddels al tot het verleden behoort; het gaat niet erom zich te prepareren op een voorbije oorlog.

Want een volk dat leeft, staat niet stil bij het verleden doch bouwt consequent aan zijn toekomst.

Daarom zal een ieder die de jubilerende Koninklijke Militaire Academie een goed hart toedraagt, instemmen met de bij dezen uitgesproken gelukwensen, vergezeld van de wens dat het de militaire Alma Mater gegeven zij tot in lengte van dagen de bouwmeesteresse te zijn van de toekomst van de Nederlandse krijgsmacht. Proficiat, van ganser harte! . . .

